

پ بفل

نوشتن با رایانه

۱- هدف کلی فصل

در این فصل که در ۵ جلسه ارائه می‌شود، دانشآموز باید بتواند یک متن ساده را در نرم افزار MS-Word تایپ و سپس آن را ویرایش کند. در قسمت نگارش و ویرایش که شامل درج عنوان، تغییر ظاهر متن، ترازبندی، تغییر رنگ متن، کپی، درج تصویر و ... می‌باشد، باید دانشآموزان بتوانند با تمرین و ممارست، در نهایت از عهده تایپ و ویراستاری یک گزارش ساده برای خود برآیند. در اینجا ذکر این نکته ضروری است که با توجه به تفاوت سطح پیش دانسته‌های دانشآموزان، مربی ارجمند می‌تواند از برخی قسمت‌ها سریع‌تر بگذرد و مطالب پیشرفته‌تری از نرم افزار ورد (Word) را آموختش دهد یا بر عکس در قسمت‌هایی که نیاز باشد، تأمل بیشتری نماید.

۲- شایستگی‌های جزئی

- ۱- برنامه واژه پرداز ورد (Word) را اجرا کند.
- ۲- با صفحه کلید کار کند.
- ۳- زبان جاری متن را تغییر دهد.
- ۴- یک متن را در واژه پرداز ورد (Word) تایپ کند.
- ۵- کلیدهای حذف، پس برو و جهتی را در ویرایش متن به کار گیرد.
- ۶- یک پرونده متنی را ذخیره کند.
- ۷- یک پرونده متنی را باز کند.
- ۸- در متن نوشته شده، نوع، اندازه، رنگ و سبک قلم را تعیین کند.
- ۹- متن نوشته شده را ترازبندی کند.

- ۱۰- متن نوشته شده را انتخاب و کپی کند و انتقال دهد.
- ۱۱- در متن نوشته شده یک تصویر درج کند.
- ۱۲- یک کادر دور صفحه درج کند.
- ۱۳- متن را نشانه‌گذاری و شماره‌گذاری کند.
- ۱۴- پیش نمایش پرونده متنی را مشاهده کند.
- ۱۵- پرونده متنی را چاپ کند.

۳- زمانبندی

درس‌های ششم تا دهم در زمان‌های ۴۵ دقیقه و در کارگاه رایانه انجام می‌شود.

۴- ملزومات مورد نیاز

در درس هفتم، لازم است قبل از اجرای این بخش فونت‌های فارسی موجود در لوح فشرده همراه این کتاب بر روی رایانه‌ها نصب شود.

۵- توصیه‌ها و نکات اجرایی

هر رایانه برای دو دانش‌آموز می‌تواند در نظر گرفته شود.

در کارگاه قبل از حضور دانش‌آموزان در هر جلسه، از سالم بودن همه سیستم‌ها اطمینان حاصل شود و صفحه کلیدها و ماوس‌ها سالم باشند.

برچسب فارسی بر روی صفحه کلیدهای فاقد کلیدهای دوزبانه نصب شده باشد.

رایانه‌ها به سیستم عامل ویندوز ۷، MicroSoft Office 2007، فارسی‌ساز آفیس موجود در

لوح فشرده این کتاب، نرم‌افزار Acrobat Reader مجهز باشند.

اگر برای آموزش از نرم‌افزار Net support استفاده می‌شود، حالت شبکه و تنظیمات مورد نیاز انجام شده باشد.

اگر از طریق ویدئو پروژکتور آموزش صورت می‌گیرد، دستگاه‌های لازم به صورت مناسب تنظیم شده باشند.

۶- طرح درس

۶ درس

نوشتن متن در رایانه

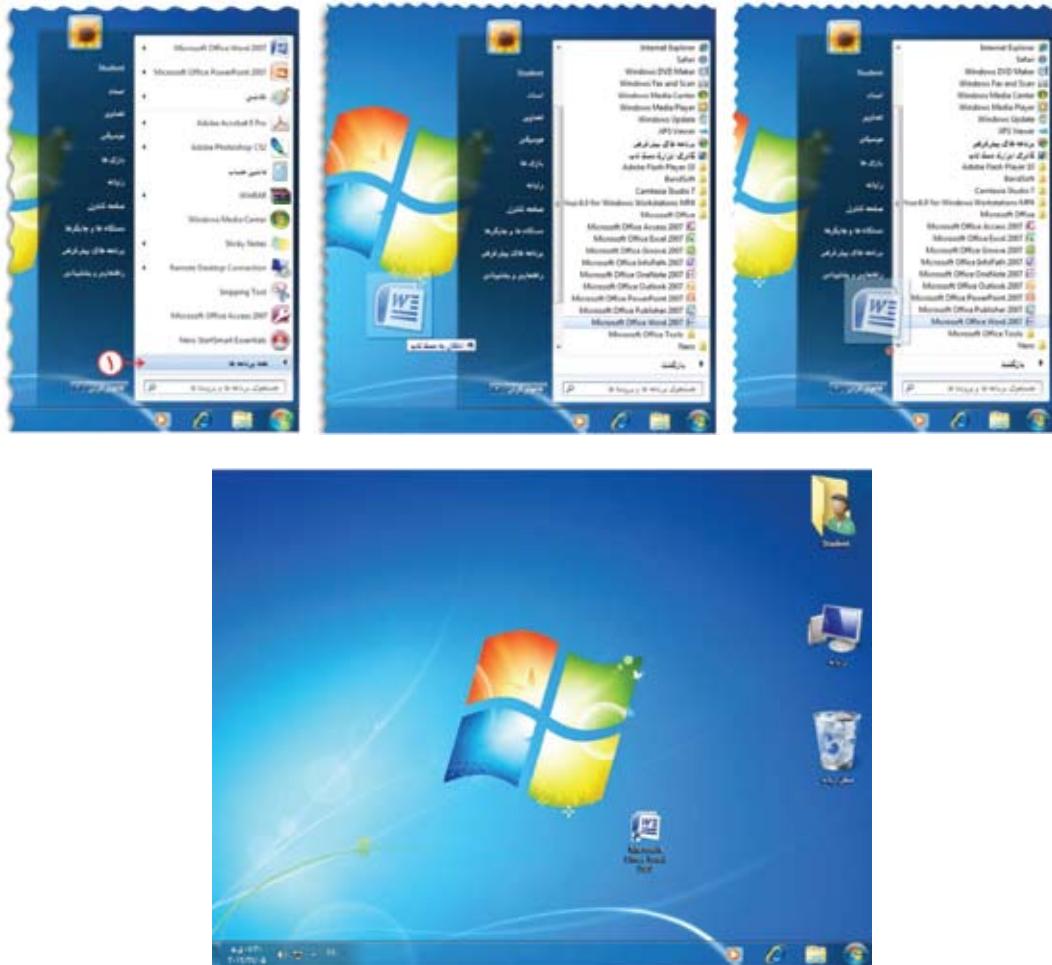

شكل ۱-۲- نسخه‌های مختلف نرم افزار Word-MS

به منظور آموزش بر مبنای پروژه محوری، در ابتدای شروع نوشتمن متن در رایانه، موضوع آموزش که عبارت است از «نوشتمن یک داستان از کتاب فارسی پایه ششم (یا یک داستان به انتخاب دانشآموزان) و ویرایش آن و در نهایت چاپ و ارائه آن به معلم» تشریح شده است. در شروع، مرتب ارجمند در خصوص اینکه یکی از کاربردهای رایانه‌ها، نوشتمن و تایپ است برای دانشآموزان توضیح می‌دهد و اشاره می‌کند که در رایانه نرم افزارهای مختلفی برای این امر پیش‌بینی شده، که یکی از مهم‌ترین آنها نرم افزار ورد (Word) است که در یک بسته نرم افزاری به همراه نرم افزارهای مفید دیگر (با عنوان Microsoft Office) عرضه می‌شود.

باید در اینجا و قبل از شروع کار توضیح داد که این مجموعه یا بسته نرم افزاری باید روی رایانه نصب شود. همچنین باید گفت که این نرم افزار نسخه‌های مختلفی دارد که در سال‌های قبل استفاده می‌شده مانند Word2003، Word2000، Word 98 کتاب بر روی نسخه Word2007 کار می‌کنیم. نسخه ۲۰۱۰ نیز در بازار وجود دارد. نسخه‌های جدید جذاب‌ترند و برای کاربران کارها را ساده‌تر نموده‌اند.

نکته: دقت شود قبل از شروع کار دانشآموزان، نسخه ورد (Word) روی همه رایانه‌ها نصب شده باشد. می‌توان نماد آنرا از منوی شروع با نگه داشتن دکمه سمت چپ ماوس روی نماد ورد (Word) و کشیدن آن بر روی میز کار ایجاد نمود.

شکل ۲-۲- ایجاد آیکن نرم افزار بر روی میز کار

نکته: لازم است قبل از کار نرم افزار فارسی‌ساز Office که در لوح فشرده همراه این کتاب موجود است، روی سیستم‌ها نصب شده باشد و صفحه کلیدها دارای برچسب فارسی باشند. همچنین لازم است زبان تعریف شده پیش فرض (Default) صفحه کلید در Control Panel، فارسی تعریف شده باشد. نحوه تغییر زبان سیستم از انگلیسی به فارسی و بر عکس در ضمیمه این کتاب آمده است.

ابتدا دانشآموزان برنامه ورد (Word) را اجرا می‌کنند. برای این کار می‌توان از روش ارائه شده در کتاب کار استفاده کرد؛ یا با دوبار کلیک روی نماد ورد (Word) بر روی میز کار رایانه (که قبلاً ایجاد شده است) برنامه را اجرا نمود.

نحوه فارسی کردن صفحه کلید (در صورت نصب زبان فارسی) از طبق کلیدهای Alt+Shift امکان‌پذیر است.

در این قسمت دانشآموز با کلیدهای حرفی، عددی، کلید فاصله (Space)، پس‌بر (backspace)، ورود (Enter)، کلیدهای جهتی و حذف (Delete) آشنا شده و شروع به نوشتمن می‌کند. تفاوت کلیدهای پس‌بر و حذف در این است که کلید پس‌بر در جایی که قرار گرفته، حرف‌های قبلی را پاک می‌کند و کلید حذف، حروف بعدی را.

سپس دانشآموزان با ایجاد یک پوشه به نام «نوشته‌های من» در پوشه خودشان (که خودشان آن را می‌سازند)، متن را به نام «داستان» ذخیره می‌کنند. در ادامه کلاس ادامه متن تایپ شده و دوباره ذخیره می‌شود.

مربی در صورت امکان می‌تواند دانشآموزان را برای تمرین به متن‌های دیگر کتاب فارسی یا سایر کتاب‌های مناسب ارجاع دهد.

پاسخ فعالیت‌های کتاب کار

- ۱- ادامه داستان را در سه خط در رایانه بنویسید و آن را ذخیره کنید.
- ۲- پایان داستان خود را به دلخواه تغییر دهید و در سه خط در ادامه آن بنویسید و پرونده را با نام مناسبی ذخیره کنید.

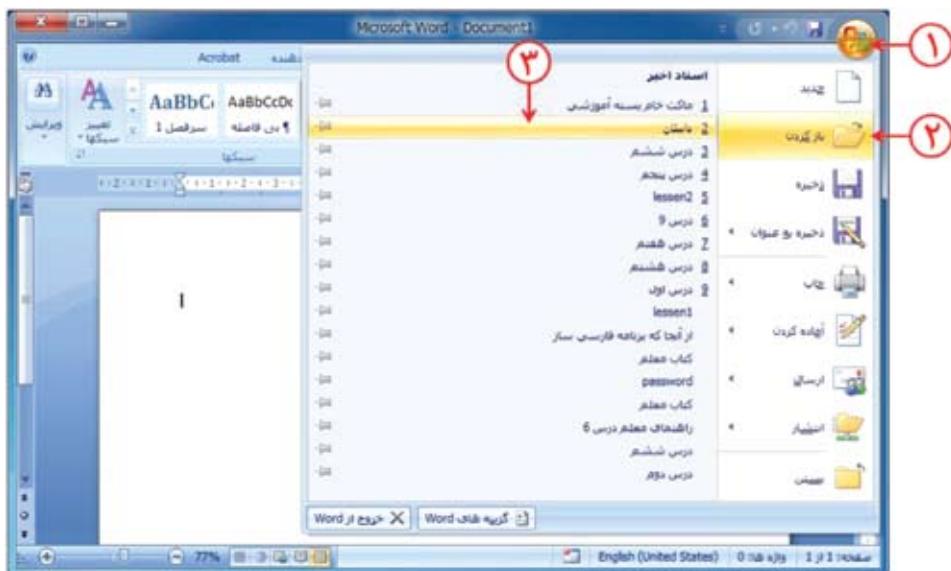
دانشآموزان با توجه به انتخاب متن داستان در ابتدای درس ششم، یکی از فعالیت‌های ۱ یا ۲ را در ۳ خط در محیط واژه پرداز ورد بنویسند و آن را طبق روش مطرح شده در درس، ذخیره کنند.

درس

ویرایش و تنظیم متن

در این درس، دانشآموز با تغییر ظاهر متن آشنا می‌شود. قبل از آن الگوی لازم برای او شرح داده می‌شود. در این قسمت ابتدا باید برنامه ورد (Word) اجرا شده و متن تایپ شده در جلسه قبلی باز (Open) شود، که البته مراحل لازم در کتاب کار توضیح داده شده است. ممکن است علاوه بر آن با زدن دکمه Office، دانشآموزان بتوانند در میان آخرین متن‌های باز شده، متن خود را بیابند و نیازی به جستجو نباشد.

شکل ۲-۳- بازیابی متن در میان آخرین پروندهای باز شده

در ادامه، دانشآموزان با درج عنوان برای متن آشنا می‌شوند. به همین منظور لازم است با کلید Enter یک خط خالی ایجاد کنند و در ادامه، عنوان را تایپ کنند.

نکته: هدف این قسمت ایجاد عنوان برای متن است و لزومی ندارد این کار حتماً از مسیر گفته شده انجام شود. به عبارت دیگر، اگر دانش آموز به هر روشی قادر به درج عنوان برای متن باشد، قابل قبول خواهد بود و رعایت عین موارد، مد نظر نیست.

در ادامه، دانش آموزان یاد می‌گیرند که برای انجام هر تغییری در متن، آن را به حالت «انتخاب» در بیاورند. این موضوع با نگه داشتن کلید چپ ماوس و کشیدن اشاره گر ماوس تا جای دلخواه انجام می‌شود. البته می‌توان از کلیدهای ترکیبی (Shift+کلیدهای جهتی)، نیز استفاده کرد. کلیک‌های پی در پی چپ به انتخاب کلمه و پاراگراف منجر خواهد شد. حالت انتخاب شده متن باعث تمایز شدن آن بخش از سایر قسمت‌ها خواهد شد.

یکی از تنظیمات مربوط به تغییر ظاهر متن، تعیین نوع قلم (Font type) است که با استفاده از فونت‌های موجود و انتخاب یکی از آنها می‌توان تغییر را اعمال نمود. خوشختانه قبل از اعمال شدن تغییرات، در نرم افزار ورد (Word) با حرکت روی فونت‌ها می‌توان تغییرات را ملاحظه کرد.

نکته: لازم است قبل از اجرای این بخش فونت‌های فارسی موجود بر لوح فشرده همراه کتاب بر روی رایانه‌ها نصب شود. نحوه نصب فونت‌ها بسیار ساده است، کافی است بروی پوشه Font در لوح فشرده کلیک کنید و پس از انتخاب و کپی همه فونت‌های موجود، از نماد صفحه کنترل رایانه به پوشه قلم‌های خود بروید و آنجا فونت‌های مورد نظر را جای‌گذاری (Paste) نمایید.

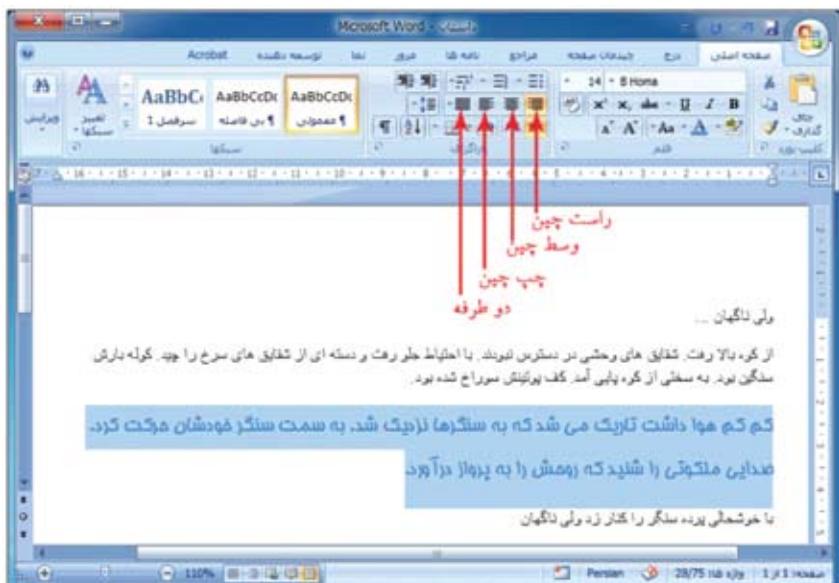

شکل ۲-۴- اضافه کردن فونت به رایانه

برای تغییر ظاهر متن علاوه بر نوع قلم، می‌توان اندازه قلم (Font size) را نیز تغییر داد که در بخش اشاره شده کتاب کار این عمل انجام شده است.

سبک متن به برجسته بودن (Bold)، مایل بودن (Italic)، زیر خط دار بودن (Underline) (Underline) متن‌ها اشاره دارد که می‌توان آنها را روی متن‌های انتخاب شده اعمال نمود.

تغییر رنگ قلم نیز با استفاده از در نوار ابزار امکان‌پذیر است. اما نکته مهم‌تر در تنظیم متن، ترازبندی آن است که با آن می‌توان متن را به صورت راست چین، چپ چین، وسط چین و دوطرفه تراز کرد.

شکل ۲-۵- ابزارهای ترازبندی

در انتها با استفاده از کلیدهای ترکیبی Ctrl+S یا نماد ذخیره در نوار دسترسی سریع، متن ذخیره می‌شود. (البته برروی متن قبلی جایگزین می‌شود).

نکته: در صورت لزوم می‌توان ذخیره به عنوان (Save As) را به دانش آموزان آموختن داد. در حالت‌های قبلی گفته شده ما ابتدا یک پرونده ایجاد می‌کنیم و تغییرات را پیوسته روی همان پرونده اعمال می‌کنیم. اما اگر بخواهیم تغییرات روی پرونده قبلی اعمال نشود و کل تغییرات جدید در یک جای دیگر ذخیره شود از گزینه ذخیره به عنوان (Save As) استفاده می‌کنیم. بدین ترتیب می‌توان نسخه‌های مختلف یک متن را نگه داشت.

شکل ۲-۶—گزینه ذخیره به عنوان (Save As)

پاسخ فعالیت‌های کتاب کار

- ۱- یکی از نعمت‌های بزرگ خداوند، اعضای خانواده ما هستند که گاهی از سپاس‌گزاری این نعمت غافل می‌شویم. برای قدردانی از زحمات اعضای خانواده، به یکی از آنها نامه‌ای بنویسید؛ نامه را با نام خدا شروع کنید و ضمن اشاره به زحماتی که برای شما کشیده است، از او تشکر کنید. این نامه را در برنامه ورد بنویسید و برای تنظیمات ظاهری متن از امکانات برنامه استفاده نمایید.
دانش آموزان می‌توانند نامه‌ای مشابه نامه زیر در ورد بنویسند و باید تنظیمات ظاهری متن را انجام دهند.

پدر و مادر عزیزم

سلام، پدر عزیزم که بهترین دوست زندگی من بوده‌ای و من محبت و رفاقت را از تو یاد می‌گیرم؛ مادر عزیزم که با محبت‌ترین فرد زندگی من بوده‌ای و همواره مشوق من در ادامه زندگی بوده‌ای؛ تلاش‌هایی که شما عزیزان برای موفقیت‌های من انجام می‌دهید با هیچ طریقی قابل جبران نیست. این را می‌دانم و دست هر دو شما را می‌بوسم و از خداوند عمری طولانی برایتان خواستارم. امیدوارم سال‌های سال در کنار هم و در کنار من باشید و کمک و مشوق من باشید.

از شما متشکرم و دوستستان دارم

- ۲— در برنامه وُرد، نامه‌ای به دوست خود بنویسید و در آن سال نو را تبریک بگویید؛ تصویر مناسبی به آن اضافه کنید. سپس پرونده خود را ذخیره کنید.
- ۳— دانش‌آموزان می‌توانند نامه‌ای مشابه نامه زیر در وُرد بنویسند و باید تنظیمات ظاهری متن را انجام دهند.

ای خدای دگرگون‌کننده دل‌ها و دیده‌ها؛ ای تدبیرکننده روز و شب؛

ای دگرگون‌کننده حالی به حالی دیگر؛ حال ما را به بهترین حال دگرگون ساز؛
سالی سرشار از برکت و معنویت را از درگاه خداوند متعال و سبحان برای تو
دوست خوبم خواهانم.

سال نو مبارک

درس

کپی و انتقال متن

در این درس دانشآموزان با کپی کردن (Copy)، بریدن (Cut) متن و جای گذاری (Paste) آن در جای دیگر آشنا می‌شونند. در ابتدای درس الگوی مورد نظر (که یک دعوت نامه می‌باشد) تهیه شده است. کاربرد کپی کردن متن در جاهابی است که به تکرار متن نیاز داشته باشد. مثلاً یک دعوت نامه با عنوانی مختلف، که با امکان کپی کردن، لزوم تایپ مجدد متن آن از بین می‌رود.

پس از تایپ متن، دانشآموزان با انتخاب متن و کلیک روی نماد کپی در زبانه صفحه اصلی (Home) یا کلیدهای ترکیبی Ctrl+C آنرا کپی می‌کنند. این کپی در حافظه موقت رایانه ذخیره می‌شود. دانشآموزان باید توجه داشته باشند که با کلیک روی نماد کپی، اتفاق خاصی در رایانه نمی‌افتد و نباید انتظار واکنش خاصی را داشته باشند.

سپس با قراردادن اشاره گر ماوس در جای دلخواه (کلیک کردن ماوس در نقطه مورد نظر) می‌توانند متن مورد نظر را با کلیک روی نماد جای گذاری (Paste) یا کلیدهای ترکیبی Ctrl+V بچسبانند. برای انتقال متن (و نه کپی کردن) از همین روش استفاده می‌شود با این تفاوت که در قسمت اول و بعد از انتخاب متن، به جای انتخاب نماد کپی، از نماد برش (Cut) یا کلید ترکیبی (Ctrl+X) استفاده می‌شود. در این حالت متن انتخاب شده، به طور موقت از محل اولیه پاک می‌شود.

انتخاب کل متن تایپ شده با استفاده از کلیدهای ترکیبی Ctrl+A انجام می‌شود که می‌توان تغییراتی را برروی کل متن انتخاب شده اعمال نمود.

فاصله با کلید Space یا کلید Tab ایجاد می‌شود. در انتهای، پرونده تایپ شده با نام مرتبط در پوشه «نوشته‌های من» ذخیره می‌شود.

در ادامه مربی ارجمند می‌تواند متناسب با زمان، از دانشآموزان بخواهد برای تمرین بیشتر متن‌هایی را تایپ کنند که مرجع آنها می‌تواند کتاب‌های درسی یا کتاب‌های مناسب دیگر باشد.

پاسخ فعالیت‌های کتاب کار

- ۱- شعر «ای مادر» در درس فارسی را در برنامه ورد بنویسید و آن را ذخیره کنید.
می‌توانید از کلیدهای ترکیبی برای کمی، انتقال و جای‌گذاری در نوشتمن استفاده کنید.
دانشآموزان متن شعر را در برنامه ورد می‌نویسند و از امکانات کپی، انتقال و جای‌گذاری استفاده می‌کنند.

۹

درس

درج تصویر در متن

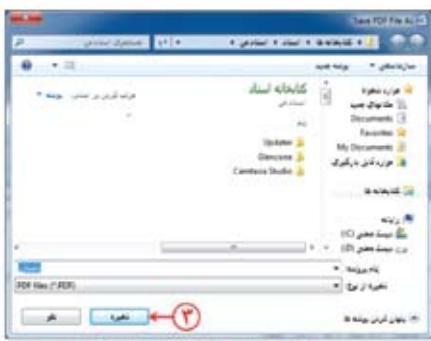
در این درس دانشآموزان، با درج تصویر در متن تایپ شده در نرم افزار ورد (Word) آشنا می‌شوند. با بازکردن پرونده‌های تایپ شده قبلی، عملیات درج تصویر به سادگی امکان‌پذیر خواهد بود. در این بخش ابتدا پرونده تایپ شده «داستان» باز می‌شود، سپس با استفاده از تصاویر موجود در رایانه یا لوح فشرده همراه کتاب کار دانشآموز، تصویر مناسب در جای مورد نظر در متن درج می‌شود. می‌توان اندازه تصویر را با انتخاب آن و گرفتن گوشش‌های آن تغییر داد و متناسب نمود. با انتخاب عکس ابزارهای قالب‌بندی Format برای ویرایش تصویر باز می‌شود که می‌توان از آنها استفاده نمود.

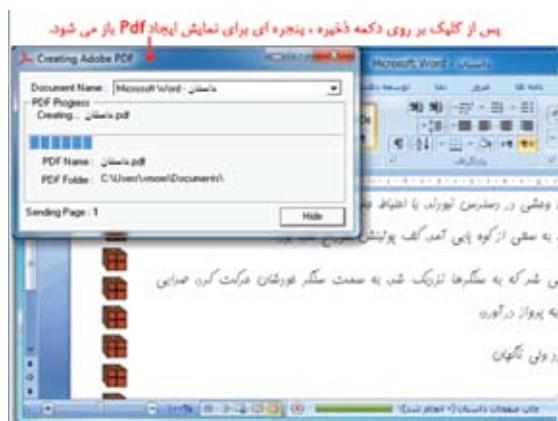
شکل ۲-۷- زبانه قالب‌بندی تصویر

در ادامه، دانشآموزان با نحوه درج کادر دور متن آشنا می‌شوند (که مراحل آن در کتاب کار توضیح داده شده است). کادر دور صفحه می‌تواند انتخابی باشد و دانشآموزان خود در زیباسازی متن نقش داشته باشند.

در ادامه، برای چاپ متن تایپ شده در صورتی که چاپگر در کارگاه موجود است می‌توان با استفاده از مراحل گفته شده متن مورد نظر را چاپ نمود.

ذخیره سازی به فرمت خودکار در کتابچه‌های اسناد من آنچه می‌شود
شما می‌توانید جمله ذخیره سازی را تغییر دهید.

نکته: چون انتقال متن‌های تایپ شده در نرم افزار ورد (Word) از یک رایانه به یک رایانه دیگر ممکن است دچار به هم ریختگی شود (به دلیل تعییرات تنظیمات نرم افزار در رایانه‌های مختلف)، می‌توان برای انتقال متن آن را به قالب دیگری تبدیل کرد تا این مشکل اتفاق نیفتد. با نصب نرم افزار Acrobat Reader از محصولات شرکت Adobe یک چاپگر مجازی به لیست چاپگرهای اضافه می‌شود که از طریق آن متن به قالب Pdf در می‌آید که می‌توان آن را به راحتی به هر جایی انتقال داد یا چاپ کرد.

شکل ۲-۸- تبدیل متن از نرم افزار ورد (Word) به قالب PDF

در انتهای درس نهم، به نشانه‌گذاری متن پرداخته شده است و به دانش آموزان آموزش داده می‌شود که با کمک ابزارهای نشانه‌گذاری (Bullets) یا شماره‌گذاری (Numbering) در زبانه صفحه اصلی (Home)، از آنها برای جلب توجه مخاطب استفاده کند. الگوی ارائه شده در کتاب کار نیز همین هدف را دنبال می‌کند.

پاسخ فعالیت‌های کتاب کار

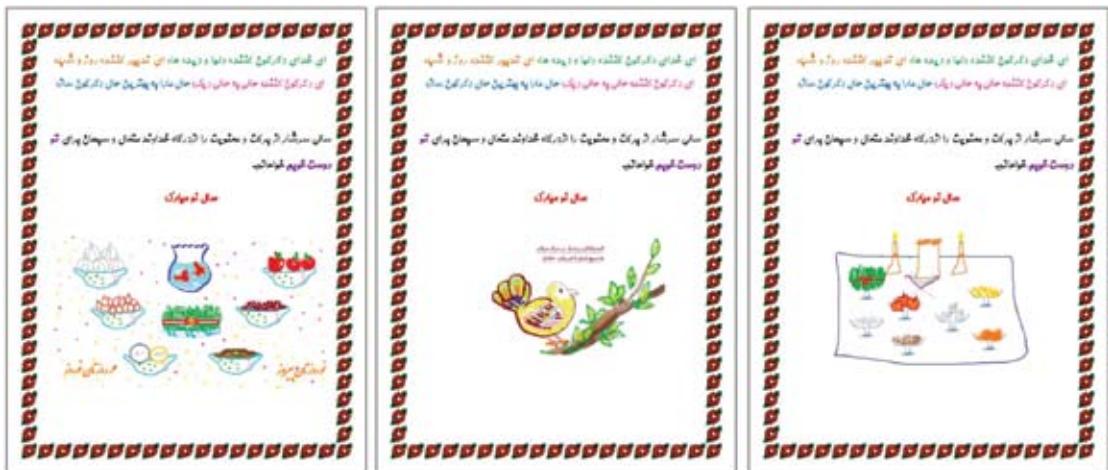
- ۱— در پرونده دعوت نامه جشن دهه فجر یک تصویر مناسب درج کنید و در صورت امکان آن را چاپ کرده و برای دعوت از معلمان به آنان تقدیم کنید.
ابتدا پرونده «دعوت نامه» را باز کنند و برای هر دعوت نامه یک تصویر مناسب با جشن دهه فجر، درج کنند.
- ۲— متن زیر مربوط به «نکات ایمنی کار با رایانه» است. این نکات را در برنامه ۹رد بنویسید.
(راهنمایی : برای شماره گذاری مطالب، را انتخاب کنید).
تصاویر مناسبی به این نکات اضافه کنید؛ سپس یک کادر دور صفحه درج کنید و آن را ذخیره کنید.

نکات ضروری کار با رایانه

- ۱- هنگام کار با رایانه، مراقب کابل‌ها و پریزهای برق باشید.
- ۲- از چاپ غیرضروری و به هدر دادن کاغذ خودداری کنید.
- ۳- قبل از استفاده از هر لوح فشرده یا حافظه دیگر، با معلم خود هماهنگی‌های لازم را به عمل آورید.
- ۴- بعد از تمام شدن کار، رایانه را خاموش کنید.
- ۵- بعد از تمام شدن کار، میز رایانه و محیط کار را مرتب کنید.
- ۶- در حفظ و نگهداری تجهیزات سخت افزاری و نرم افزاری بکوشید.

دانشآموزان پرونده «تبریک سال نو» را باز کنند و برای آن مشابه روش آموزش داده شده در درس ۹، قادر دور صفحه و تصویر مناسب درج کنند. باید متن و تصویر مربوط به هر تبریک در یک صفحه جداگانه قرار گرفته باشد مانند شکل زیر:

پس از نوشتن عنوان، مکان نما را به ابتدای سطر بعد برد و از زبانه صفحه اصلی، روی نماد کلیک کنند و موارد را بنویسند.

نکات ضروری کار با رایانه

- ۱- هنگام کار با رایانه، مراقب کابل‌ها و پریزهای برق باشید.
- ۲- از چاپ غیرضروری و به هدر دادن کاغذ خودداری کنید.
- ۳- قبل از استفاده از هر لوح فشرده یا حافظه دیگر، با معلم خود همانگنگی‌های لازم را به عمل آورید.
- ۴- بعد از تمام شدن کار، رایانه را خاموش کنید.
- ۵- بعد از تمام شدن کار، میز رایانه و محیط کار را مرتب کنید.
- ۶- در حفظ و نگهداری تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری بکوشید.

با فشردن کلید Enter، مکان نما به سطر بعدی منتقل شده و شماره بعدی در سطر جدید، درج می‌شود.

نکته : برای خارج شدن از حالت شماره‌گذاری، دوباره روی Enter کلیک کنند. در پایان چند تصویر مناسب زیر متن و یک کادر دور صفحه درج می‌کنند.

کار عملی بخش دوم

- ۱- نکات مربوط به فعالیت درس «ایران و منابع انرژی» کتاب مطالعات اجتماعی (مصرف سوخت‌های فسیلی و برق) را در رایانه بنویسید؛ سپس آن را با نام «منابع انرژی» ذخیره کنید.
- ۲- در درس علوم، تحقیقی درمورد «افزایش اصطکاک در روزهای برفی و سُرخوردن اتومبیل‌ها و اقداماتی که باید صورت بگیرد» انجام می‌دهید؛ گزارش این تحقیق را در برنامه ورد بنویسید و آن را ذخیره کنید. در صورت امکان آن را چاپ کنید و به معلم ارائه دهید.
- ۳- در درس علوم تحقیقی درمورد «سوخت‌هایی که در گذشته و در حال در کشور ما استفاده شده و می‌شود» تحقیق کنید؛ گزارش این تحقیق را در برنامه ورد بنویسید و آن را ذخیره کنید. در صورت امکان آن را چاپ کنید و به معلم ارائه دهید.

